

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O ZAŠTITI SVJEDOKA

Zagreb, prosinac 2016.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O ZAŠTITI SVJEDOKA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakon o zaštiti svjedoka („Narodne novine“, br. 163/03. i 18/11.) donesen je 2003. godine, a stupio je na snagu 1. siječnja 2004. godine.

Zakonom se uređuju uvjeti i postupci za pružanje zaštite i pomoći ugroženim i njima bliskim osobama, koje su izložene ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega, zbog iskazivanja u kaznenim postupcima za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, organiziranog kriminaliteta te za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

Do sada je Zakon o zaštiti svjedoka bio mijenjan samo jednom, 2011. godine, radi preciznijeg normiranja određenih proceduralnih pitanja koja su se, tijekom njegove primjene, pokazala kao nedostatno uređena.

Tijekom primjene Zakona o zaštiti svjedoka uočena je potreba za dopunom važećeg Zakona čija je svrha uređenje pitanja zadržavanja prikrivenog identiteta osobe nakon prestanka Programa zaštite.

Naime, člankom 17. stavkom 1. točkom 4., kao jedna od mjera zaštite ugroženih osoba, propisana je mjera promjene identiteta. Prema članku 25. stavku 1. Zakona, ova mjera se može primijeniti iznimno, uz odobrenje Povjerenstva za donošenje odluka o uključivanju i prekidu provedbe Programa zaštite (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), ako se sigurnost ugrožene osobe ne može osigurati provedbom ostalih mjera zaštite (tjelesna i tehnička zaštita, premještanje, mjere prikrivanja identiteta i vlasništva). Prestankom Programa zaštite, osoba uključena u Program izjašnjava se o pitanju zadržavanja novog, promijenjenog identiteta.

Međutim, u slučaju primjene mjere zaštite ugrožene osobe iz članka 17. stavka 1. točke 3. Zakona o zaštiti svjedoka – mjere prikrivanja identiteta, koja nema za posljedicu stvarnu izmjenu osobnih podataka, prestankom Programa zaštite prestaje i primjena ove mjere, a isprave izdane u svrhu prikrivanja identiteta osobe obavezno se oduzimaju.

Višegodišnja primjena Zakona o zaštiti svjedoka pokazala je da u nekim slučajevima, u kojima nije bila određena mjera promjene identiteta, već mjera prikrivanja identiteta jer je zadovoljavajuća razina sigurnosti uključene osobe bila postignuta i održavana do završetka Programa zaštite primjenom takve blaže mjere, postoji potreba za trajnim zadržavanjem prikrivenog identiteta štice osobe i nakon prestanka Programa zaštite. Oduzimanje isprava s prikrivenim identitetom osobi koja je primjerice duže vrijeme u nekoj drugoj državi imala reguliran boravak, zdravstveno osiguranje, školovanje, zaposlenje, mirovinski staž, sklopljene

pravne poslove (npr. kupnja nekretnine), zaključen brak i sl., predstavlja znatnu povredu ljudskih prava te osobe.

Kako bi se štijećenoj osobi moglo omogućiti zadržavanje prikrivenog identiteta i nakon prestanka Programa zaštite, sada više ne kao mjere zaštite, valjalo je dopuniti Zakon o zaštiti svjedoka dodavanjem novog članka 40.a. u poglavlju 9. Prestanak i prekid Programa zaštite, čime se sugerira da se ne radi o mjeri zaštite već o promjeni identiteta, kao novini u Zakonu koja se uvodi iz naprijed opisanih razloga.

Dopunom Zakona predviđa se da opravdanost zahtjeva za trajno zadržavanje prethodno korištenog prikrivenog identiteta procjenjuje Povjerenstvo na isti način kao što to čini u slučaju donošenja odluke o primjeni mjere promjene identiteta iz članka 17. stavka 1. točke 4. Zakona o zaštiti svjedoka. Ovakvo normativno rješenje omogućuje da svaki zahtjev bilo koje uključene osobe u trenutku prestanka Programa zaštite automatizmom dopire do Povjerenstva koje će donijeti konačnu odluku, uzimajući u obzir sve značajne okolnosti. Istovremeno ono onemogućuje da Jedinica za zaštitu, prema vlastitoj procjeni, zahtjeve prosljeđuje ili ne prosljeđuje Povjerenstvu na odluku. Drugim riječima, pitanje mogućeg zadržavanja ranije dodijeljenog prikrivenog identiteta razmatrat će se u svakom slučaju prestanka Programa zaštite na sjednici Povjerenstva kada će se najprije utvrditi je li taj zahtjev podnesen Jedinici za zaštitu, a potom donijeti odluku o njegovom prihvaćanju ili odbijanju.

S obzirom na naprijed izneseno, predlagatelj je stava da će se predloženom dopunom Zakona o zaštiti svjedoka podići razina zaštite osnovnih ljudskih prava osoba koje su bile uključene u Program zaštite.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O ZAŠTITI SVJEDOKA

Članak 1.

U Zakonu o zaštiti svjedoka („Narodne novine“, br. 163/03. i 18/11.) iza članka 40. dodaje se članak 40.a koji glasi:

„Članak 40.a

U slučaju prestanka Programa zaštite Jedinica za zaštitu će od uključene osobe zatražiti da se pisanim putem izjasni o trajnom zadržavanju identiteta koji joj je ranije dodijeljen kroz primjenu mjere iz članka 17. stavka 1. točke 3. ovog Zakona.

O očitovanju uključene osobe Jedinica za zaštitu će izvijestiti predsjednika Povjerenstva. Ako se uključena osoba izjasnila da želi trajno zadržati identitet iz stavka 1. ovog članka, odluku će donijeti Povjerenstvo uzimajući u obzir da takva promjena identiteta ne smije imati utjecaj na status druge osobe (zaključenje braka, očinstvo ili materinstvo i dr.).

U odnosu na identitet koji je promijenjen odlukom iz stavka 2. ovog članka, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članka 9. stavka 3., članka 21., članka 25. stavka 2., članka 26. i članka 33. ovog Zakona.“.

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE POJEDINAČNIH ODREDBA

Članak 1.

Dodanim člankom 40.a propisuje se obveza Jedinice za zaštitu da kod prestanka Programa zaštite zatraži od uključene osobe izjašnjavanje u pisanom obliku o tome želi li ili ne želi zadržati identitet koji je ranije imala kao prikriveni, nakon čega je obvezna izvijestiti Povjerenstvo o očitovanju uključene osobe, a Povjerenstvo će odlučivati ako se uključena osoba izjasnila da želi trajno zadržati taj identitet. Pri tome Povjerenstvo mora voditi računa da prije donošenja pozitivne odluke mora utvrditi eventualno postojanje objektivnih zapreka. S obzirom da Zakon o zaštiti svjedoka, u pogledu provedbe mjere promjene identiteta propisuje obveze tijela državne vlasti i drugih pravnih osoba koje obavljaju javne dužnosti, obveze Jedinice za zaštitu, sam sadržaj promjene identiteta, obveze osobe koja zadržava promijenjeni identitet, kao i to da izrada i uporaba isprava vezanih uz promjenu identiteta ne predstavlja kazneno djelo, stavkom 3. ovog članka predlaže se odgovarajuća primjena odredbi članka 9. stavka 3., članka 21., članka 25. stavka 2., članka 26. i članka 33. ovog Zakona, kojima su ta pitanja uređena i na promjenu identiteta kao novinu koja se predlaže člankom 40.a.

Članak 2. Propisuje se stupanje na snagu Zakona.